

במדינה

העם

24 השעות הגורליות

מעולם לא ירד עם במהירות מסחררת כזאת ממרומי השמחה והגאווה למעמקי האכזבה הצוננת, כפי שקרה השבוע לעם ישראל. התהליך כוּוּן אך בקושי 24 שעות גורליות.

ביום השלישי נערך מיסדר הגיגי בשם אלשיך ("מפרץ הוקן") אשר בחדר הדרומי של חציהאי סיני. חיילי החטיבה התשיעית, שהשלימו זה עתה את האפס של סיראן, המיבצע הרומנטי והמפואר ביותר של כל הסיבוב השני (ראה רפורטגיה), עמדו בשורות מל הרמטכ"ל ומפקדם. ואז הושמעו, מול צוקי סיני הדרומית, דבריו המוקראים של ראש-הממשלה ושר-הבטחון: "יושבת, המכור נה טיראן, שהיתה, עד לפני אלף וארבע מאות שנה, מדינה עברית עצמאית — תשוב להיות חלק ממלכות ישראל הישלישית!"

היו אלה מלים אשר אין מהן נסיגה. יושבת כחלק מן המדינה, המדינה שהפכה למלכות ישראל — אלה היו תמונות ברורות לעיני החיילים, ולעיני העם כולו. הצטיירה מסה חדשה — מפת מלכות-ישראל, מהיר הגליל העליון ועד להר סיני הדרומית, גוש אדיר של אדמה, גבוה ורחב, אשר כל האזור מצפון לכארשבע לא היה אלא חלק קטן ועלוב ממנו.

מדן ועד יושבת. כאשר התכנסה ה' כנסת למחרת היום, ביום הרביעי בשבוע, עמדה מפה זאת לנגד עיניה. ראש-הממשלה אמנם נוהר מלהשמיע הבטחות ברורות. אולם הוא הקפיד לציין כי "המקום ש' נקרא עד שלשום שרם אל שיך.. שמו עכשיו מפרץ-שלמה".

בסיום הויכוח, שלא היה ויכוח אלא הפגנה של אחדות-דעות מוחלטת, קמה הכנסת על רגליה ושרה את חתקוה, אחרי שתגה הגורה חדשה לעם ישראל: "העם מדן ועד יושבת..."

היו אלה מלים שלא נשמעו לשתי פנים. צה"ל ניצח זה עתה נצחון מהיר, נדיר בגדולתו. רצועת-עזה ותחיהאי סיני כולו, שוחררו. איש לא חלם להחזיר את האדמה שנכבשה בדם וזיעה. המתונים ביותר סברו כי אפשר להחזיר את חציהאי, או חלק ממנו, כחלק מהסכם-שלום ישיר בין ישראל ומצרים, בתנאי שישים קץ אחת ולתמיד למלחמה בין עמי המרחב.

ישראל ניצחה. לא נשאר אלא לתרגם נצחון זה למציאות של קבע.

לחץ חרם חלאומי. זה היה המצב כאשר נשמעו הצלילים האחרונים של חתקוה באולם הכנסת, ביום הרביעי, 7 בנובמבר, בשעה 5.18 אחרי הצהריים. תוך 31 שעות 13 דקות התהפכה הקערה על פיה. כשהיין לחיי הנצחון הוחלפה בכוסית התרעלה של הנסיגה.

אזרחי ישראל לא ידעו עדיין כי קרה משהו. כאשר הודיע קריין קול ישראל, בשעת שידור חדשות הערב, כי ראש-הממשלה יסדר עוד באותו ערב אל העם, גברה המתחנות. כמעט הכל ציפו כי וודי בן-גוריון יכריז כי נוכח ההתגרות החדשה של התקפת הפיזיאי מירדן, וכניסת צבא עיראק, סוריה וסעודיה למלכת-הבית, נאלצו כוחות-ישראל לכבוש את המושל. לחץ-הדם הלאומי עלה מדקה לדקה. ב' שעה 11 הודיעה הקריינית כי ביגי יסדר תוך חצי שעה, ב'11.30 הודיעה כי ראש-הממשלה יסדר "הלילה". בחצות נקבע ש' ידבר ב'12.30 אחר-חצות.

בחוף טיפסוף הגשם, שהתאחר כאלו כדי לאפשר את מיבצע-סיני. העורף הבלתי-מגויס, וגם חלק רב מן החיילים המגויס, סיבו צמודים למקלטייה-רדיו. האיתור, כך חשבו, תלוי בתנועות צה"ל לקראת הפלישה לירדן. איש מהם לא העלה על דעתו מה צפוי לו בשעה הקרובה.

"בוגרנית", "נפשנית". הרדיו תיק' תק את אות-הזמן. בלי הקדמות מפוארות, ללא מארשים מלהיבים, החל דוד בן-גוריון מדבר. מן הרגע הראשון היה ברור שקרה משהו. לא היה זה קולו של ביגי מאתמול. זה היה קול חדש, נמוך, שטוח, ללא הדגשת ההברות האחרונות בכוח נפק, כפי שאופייני לנאומי ביגי.

ראש-הממשלה לא בישר בשורות. הוא הצטרף.

אסף שמחוני (ימין), שעות מעטות לפני מותו* מסרומי השמחה, למעמקי האכזבה

אכזרי של מלחמת-החופש ההונגרית, ש' נערך באותו רגע עצמו עליידי ממשלתו של בולגאנין. לא נאמרה מילה על מחסני הנשק הסובייטיים העצומים, שנתגלו בחצר האי סיני, ושלפי כל הסימנים לא היו מיועדים אפילו לצבא המצריי. דברי ההתר נצלות, שהגיעו עד כדי השפלה עצמית, כללו את הבקשה הנכזבת שהממשלה הסובייטית תשתדל במצריים למען השלום עם ישראל.

תלמיד בפני מורה. אחרי הקדמה נכזבת זו, שוב לא היה אפשר להמשיך השידור. דוד בן-גוריון התנצל בפני הנשיא דויט אייזנהואר כתלמיד בפני המורה.

אחרי שקרא את מכתב הנשיא האמריקאי, שנבחר זה עתה מחדש, ביקש בן-גוריון סליחה על האיחור בתשובה, הסביר ארוכות שאיחור זה לא בא באשמתו. אחר-כך הכחיש בהחלט שהוא או מישהו אחר הביע אי-שעם את הרצון לספח את חציהאי סיני לישראל, הבטיח חגיגות כי "נחזיר ברצון (את) כוחותינו, כשרק ייעשו הסידורים הי ראויים עם האויב".

החזון של מלכות ישראל השלישית, מדן ועד יושבת, נמוג כאלו לא היה. כך גוריון לא הבטיח אפילו להחזיק ברצועת עזה, קבע בפירוש שלמי שעה לא הושגו לא חופש-השיט בסואץ ולא שיחרור שטח המולדת שנחפס בידי הפולש. היה זה ניסוח הרה-סכנות לגבי עזה. מכל מס' רות הסיבוב השני הושגה, לדברי ביגי, רק אחת: השמדת הכוחות שארבו כל הזמן להכחדנו.

משנסתיים הגאום וגרם קולו הרצוף של האיש אשר רק ימים מעטים לפני כן סקר על המיבצע המפואר שהוביל את חיילי צה"ל לתעלה, היה ברור למאזינים כי בשעות האחרונות קרה משהו גדול ונורא. משהו ששינה את כל החשבונות. הסיבוב השני, שנראה עד כה כמיבצע גאוני כדי לצאת מן הסבך אל המרחב, נראה עתה כאלו הכניס את ישראל לסבך מסובך עוד הרבה יותר. השאלה הגדולה, שלא מצאה שום מענה בעליפה ובכחב, היתה: מה קרת?

התשובה היתה נעוצה בעצם התיכנון. הוא היכיח מחדש כי הזרוע הפוליטית של ישראל חלשה עד אין שיעור מן הזרוע הצבאית. כי בעוד שהתכנון הצבאי הנחיל לישראל את הנצחון המזהיר ביותר בשדה הקרב, הרי התכנון הפוליטי גרם לתבוסה אשר איים, השבוע, לשלול מן החייל את מרבית פירות נצחוננו.

היה מן הסמליות הטראגית בעובדה כי מסקד מיבצע סיני, אלוף פיקוד הדרום (המסך בעטום 8)

* לידו: הרמטכ"ל ואלוף-משנה אברהם יפת, מסקד חטיבה 9.

** הערה מתקבלת-על-הדעת הושמעה ב' בריסניה בפי קצין-מודיעין גבוה בדיסוס, שסען חשבוו כי לפי הידיעות שבדידו (כנראה ממקורות שרות-המודיעין הבריטי) הוכנו מחסנים אדירים אלה לצורכי "מתנד בים" סובייטיים, שחיו צריכים לנחות ב' מצריים ולפעול נגד ישראל ומעצמות-המערב ברגע שחיה פורץ סכסוך מזוין כלשהו במרחב.

תחילה קרא את מכתבו של ניקולי בול' גאנין (אותו התקעס לכנות בשם "גון בולגאנין") אליו. היה זה מכתב משפיל מאין כמוהו, מן הסוג אשר ממשלות ריבוניות רגילות להחזירו לבעליו, תוך ציון שהוא אינו מאפשר את קבלתו.

הוא דיבר על "תוקפנות מזויינת של ישראל", על רוב המדינות אשר "גינה את מעשה התוקפנות". הוא קבע כי ישראל "פועלת כמכשיר בידי כוחות אימפריאליסטיים חיצוניים" וממשיכה בהרפתקה חסרת-הגיון, אחרי שמסרה "הצהרות כוזבות על אהבת השלום" שלה, שטמרתה לא היתה אלא "להרדים את עירנות העמים האחרים, בהכינה התקפה בוגרנית על שכנותיה".

המכתב הפך לאלטימטום, כאשר הכריז בולגאנין כי "ממשלת ישראל משתקת באופן נפשע ובלתי-ראחאי בגורל... עמה היא. היא זורעת שנאה כזו למדינת ישראל... אשר מעמידה בסימן שאלה את עצם קיומ ישראל כמדינה".

היה זה איום בלתי-מוסדה וגם בהשמרתה של מדינת-ישראל, בעזרת כוחה המזוין של ברית-המועצות, אשר ממשלתה "נוקטת ב' רגע זה באמצעים... כדי לרסן את הת' ק' טיב".

התנצלות ותחנונים. לתדהמת ה' מאזינים, החל ראש-ממשלת ישראל להתנצל בפני האיש שכתב מכתב זה. הוא מנה שוב את השורה הארוכה של מעשי התוקפנות המצריים, והביע את החשש כי בול' גאנין "הוטעה".

לא נאמרה מילה אחת על הדיכוי ה'

"מלכות ישראל השלישית" למשך 31 שעות 13 דקות

קפה? כן, אבל...

אני רגילה לשתות עם הקפה בסוף הפעורח גם כוסית של

ברנדי אקסטרה פיין

נומל מוחתי

האשון לציון וזכרון יעקב

בית ספר לנהגות

"החץ"

בהדרגת אברהם כחן ת"א, רח' מנדלי 6, מעכשיו גם שעורים על וספה

